

Ubezpieczenia zdrowotne: do jakiego modelu zmierzamy?

Potrzeba wiedzy i woli

WOJCIECH KUTA
ANNA KACZMAREK

Rozmowy o dodatkowych ubezpieczeniach zdrowotnych trwają w Polsce od 20 lat. I na tym się na razie kończy – przypomnieli uczestnicy sesji „Finansowanie świadczeń i przyszłość ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce” podczas VIII Forum Rynku Zdrowia.

– Obecnie musimy skoncentrować się przede wszystkim na uporządkowaniu systemu, a dopiero później zastanawiać się nad innymi propozycjami, np. ewentualnym wprowadzeniem konkurencji dla Narodowego Funduszu Zdrowia – mówiła prezes NFZ Agnieszka Pachciarz.

Po pierwsze koordynacja

Podkreślała, że pacjenci powinni znać relację pomiędzy wielkością środków wpływających w ramach składki zdrowotnej a faktycznymi kosztami leczenia w Polsce. Agnieszka Pachciarz poinformowała, że Fundusz zaczyna wdrażać rozwiązanie, pozwalające pacjentom, poprzez konta internetowe, sprawdzanie swojej historii leczenia w zestawieniu z kosztami oraz w porównaniu z opłacaną składką zdrowotną.

Prezes NFZ stwierdziła również, że wadą obecnego systemu jest zbyt duża liczba świadczeniodawców w stosunku do potrzeb epidemiologicznych. – Najlepszym rozwiązaniem byłby podmiot określający wspomniane potrzeby i liczbę świadczeniodawców mogących ubiegać się o kontrakt z Funduszem – zauważyła prezes.

– Brakuje obecnie skoordynowanego rynku świadczeniodawców, a z drugiej strony dysponujemy jedynie planem zakupów i niedoskonałą procedurą konkursową. Dlatego płatnikowi trudno w takim systemie funkcjonować – tłumaczyła prezes Funduszu. – Bardzo dobrym roz-

wiązaniem byłoby, gdyby podmiot biorący pod uwagę m.in. dane epidemiologiczne, dopuszczał możliwość ubiegania się określonych podmiotów o zawarcie umowy z płatnikiem.

Mówiąc o planach likwidacji Centrali NFZ, Agnieszka Pachciarz zwróciła uwagę, że powinien mimo wszystko istnieć nadzór nad regionalnymi oddziałami płatnika.

Gdy składka nie rośnie

Były minister zdrowia, dyrektor Szpitala Wolskiego w Warszawie Marek Balicki stwierdził, że zasadniczym problemem obecnego systemu jest wysokość finansowania ze środków publicznych. Jego zdaniem, kryzys, zahamowanie wzrostu wynagrodzeń i wzrost bezrobocia spowodują mniejsze wpływy ze składki zdrowotnej w sytuacji, kiedy potrzeby

MAREK BALICKI,
dyrektor Szpitala Wolskiego w Warszawie, były minister zdrowia
Zahamowanie wzrostu wynagrodzeń i wzrost bezrobocia spowodują niższe wpływy ze składki zdrowotnej w sytuacji, kiedy potrzeby zdrowotne nie zmniejszają się. Jeżeli pieniędzy jest wciąż za mało, a kryzys narasta, to trzeba zastanowić się nad bardziej precyzyjnym określeniem priorytetów w ochronie zdrowia.

zdrowotne nie zmniejszają się. – Jeżeli pieniędzy jest wciąż za mało, to trzeba zastanowić się nad bardziej precyzyjnym określeniem priorytetów – uważa Marek Balicki.

Były minister zdrowia przypomniał, że obecnie mamy szeroki zakres finansowania ze środków publicznych, ale należy się zastanowić, co powinno być finansowane, jeśli kryzys ekonomiczny będzie narastał. – Może warto wrócić do pomysłu wprowadzenia elementów współpłacenia, który zyska zapewne poparcie ze strony środowiska ekspertów. Sądzę, że można spodziewać się także zrozumienia opinii publicznej dla takiego rozwiązania – dodał Balicki.

Pozytywnie odniósł się również do pomysłu uregulowania rynku świadczeniodawców: – Należy zastanowić się nad licencjonowaniem placówek, czyli określaniem, która spośród nich może ubiegać się o środki publiczne – zaznaczył dyrektor Szpitala Wolskiego. – Takie licencje powinny być wydawane na co najmniej 10 lat.

Finansowanie szpitali

Dyrektorzy dużych lecznic, pytani o ich sytuację ekonomiczną, wskazywali m.in. na konieczność wprowadzenia regulacji, zapewniających odpowiedni poziom finansowania działalności szpitali.

Krystyna Grzenia, dyrektor Szpitala Specjalistycznego św. Wojciecha w Gdańsku, który jest jedną ze strategicznych lecznic w regionie, mówiła m.in. o specyfice i zasadach finansowania świadczeń w szpitalnych oddziałach ratunkowych (SOR). – Jako szpital strategiczny ponosimy koszty pozostawania w stałej gotowości, a jednocześnie musimy realizować planowe świadczenia – tłumaczyła dyrektor gdańskiego szpitala.

Placówka ta jest od pewnego czasu w sądowym sporze z NFZ, do- //

o tym sposobu rozliczania przez płatnika świadczeń w SOR, który – w ocenie dyrekcji lecznicy – nie jest adekwatny do rzeczywistych kosztów działalności tego oddziału.

– Innym problemem okazało obniżenie przez Fundusz w 2011 r. limitu wykonywanych świadczeń, m.in. w SOR. Stało się tak, mimo że nie zmniejszyła się zgłaszalność pacjentów, co więcej – ta zgłaszalność rośnie – dodała dyrektor Grzenia.

O problemach dotyczących funkcjonowania szpitali klinicznych mówił Jarosław Kozera, dyrektor Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 im. dr. Antoniego Jurasza w Bydgoszczy. Liczne działania restrukturyzacyjne pozwoliły od ubiegłego roku zredukować zobowiązania tej jednostki z ok. 100 mln do 30 mln zł. – Zadłużenie nie jest więc obecnie podstawowym problemem naszego szpitala – powiedział dyrektor Kozera. Przyznał także, iż zgodnie z ustawą o działalności leczniczej, szpitale są traktowane jak przedsiębiorstwo i mają działać efektywnie.

– Wciąż jednak wiele problemów w systemie czeka na rozwiązanie. Dlatego uważam, iż nasz szpital, podobnie jak wiele innych, nadal powinien funkcjonować jako publiczny ZOZ, a nie być przekształcany w spółkę – uważa dyrektor Jarosław Kozera.

– Jestem optymistą w kwestii skutków wprowadzanych w naszym szpitalu działań naprawczych. Natomiast musimy zadać sobie pytanie – co dalej? Tak naprawdę nadal nie jest zdefiniowana rola i model szpitala uniwersyteckiego w naszym systemie. Konkurujemy z innymi placówkami o te same pieniądze z NFZ, bez uwzględnienia – istniejącej przecież w praktyce – referencyjności ośrodków – dodał dyrektor bydgoskiego „Jurasza”. – Koncentrujemy się na rozwiązywaniu problemów szpitala, m.in. finansowych, zamiast na budowaniu oferty świadczeń dla pacjentów.

Jaki rynek ubezpieczycieli

Uczestnicy dyskusji wskazywali, że nadal – mimo kilku już wariantów

Krystyna Grzenia,
dyrektor Szpitala Specjalistycznego
św. Wojciecha w Gdańsku

Małgorzata Surdek, prawnik i partner
w kancelarii CMS Cameron McKenna

Tomasz Kaniewski, broker z Biura
Ubezpieczeń na Życie EIB SA

projektu ustawy o dodatkowym ubezpieczeniu zdrowotnym – regulator nie określił jasno, do jakiego modelu ubezpieczeniowego zmierzamy: czy dodatkowe ubezpieczenia mają być komplementarne (uzupełniające ofertę publiczną), równoległe (suplementarne) czy substytucyjne (jak m.in. w Niemczech).

Prawnik i partner w kancelarii CMS Cameron McKenna Małgorzata

Surdek podkreśliła, że obecnie nie wykorzystujemy pełnego potencjału szpitali ze względu na limity świadczeń. W jej ocenie, wprowadzenie dodatkowych ubezpieczeń zdrowotnych pozwoliłoby na zmianę tej sytuacji. – Tylko poprzez konkurencyjność można zwiększyć jakość świadczeń zdrowotnych – podkreślała. Jej zdaniem, odłożenie w czasie rozwiązań ustawowych wprowadzających płatników prywatnych – rozczarowuje. – Zgromadziliśmy już wiele doświadczeń. Powinniśmy wyjść od tego, co chcemy zaproponować pacjentom – wyjaśniała Małgorzata Surdek.

– Zgadzam się natomiast z prezes Agnieszką Pachciarz, iż wiele kwestii w systemie wymaga uporządkowania. Konieczne jest koordynowanie rynku świadczeniodawców oraz unikanie kontraktowania zbędnych usług – stwierdziła mec. Surdek.

Doradca zarządu Polskiej Izby Ubezpieczeń Dorota Fal, zwróciła z kolei uwagę, że rynek ubezpieczeń zdrowotnych jest rynkiem produktów niskomargowych.

– Ubezpieczenia zdrowotne są oczywiście dla ubezpieczycieli potencjalnym rynkiem. Zarabia się jednak na nim niewiele. Dodatkowe ubezpieczenia mają zatem sens jedynie wówczas, gdy są powszechne – podkreśla ekspert PIU, dodając, że obecna organizacja systemu ochrony zdrowia w naszym kraju nie gwarantuje równości dostępu do świadczeń.

Kto wykreuje rynek

Dorota Fal przypomniała, że wprowadzenie systemu, w którym część osób wykupuje dodatkowe ubezpieczenia zdrowotne, jest o tyle korzystne, że odciążają one publicznego płatnika, nie ustawiając się w kolejce do świadczeń.

– Trudno jednak będzie zbudować powszechny system dodatkowych ubezpieczeń zdrowotnych bez odpowiednich zachęt dla obywateli i kompleksowości tego systemu – od profilaktyki do świadczeń szpitalnych. A właśnie sektor szpitalny najbardziej potrzebuje dodatkowych środków – stwierdza Dorota Fal.

– Zabrakło wiedzy, wyobraźni i woli – ocenił Adam Pustelnik, ekspert w dziedzinie ubezpieczeń, odpowiadając nam na pytanie, dlaczego od 20 lat nie powstał w Polsce dojrzały system ubezpieczeń zdrowotnych, w którym funkcjonowałyby wielu płatników. Jego zdaniem, rządzący nie zdają sobie sprawy z roli ubezpieczeń w systemie ochrony zdrowia.

– Są one traktowane jako dodatek, kolejne źródło środków. I jest w tym oczywiście trochę prawdy, ale jednocześnie są one immanentną częścią systemu – stwierdził Adam Pustelnik.

– Jeśli chcemy mieć ubezpieczenia zdrowotne, musimy zrobić jedną z dwóch rzeczy: albo zaplanować docelowy system ochrony zdrowia w Polsce, albo pozwolić na oddolny rozwój ubezpieczeń – wówczas to sami ubezpieczyciele wykreują ten rynek – dodał ekspert. Adam Pustelnik podkreślił podczas sesji, że społeczeństwa krajów, w których funkcjonują konkurujący ze sobą płatnicy, są o wiele bardziej zadowolone ze swojej ochrony zdrowia niż ma to miejsce w Polsce.

Potencjał

Jak eksperci oceniają potencjał rynku ubezpieczeń zdrowotnych w Polsce? Z jednej strony mówi się o 20-30 mld zł wydawanych poza składką publiczną. Z drugiej strony – niektóre badania opinii społecznej wskazują, że z dodatkowej, komercyjnej oferty skorzystałoby ok. 10% obywateli, a inne sondaże, że nawet 30-40%. Czy nie tkwi w tych szacunkach sprzeczność?

– Myślę, że nie ma takiej sprzeczności, natomiast mamy do czynienia z pewnym nieporozumieniem. Wydatki na prywatną opiekę zdrowotną w Polsce to nie tylko abonamenty i ubezpieczenia – stwierdza Tomasz Kaniewski, broker z Biura Ubezpieczeń na Życie EIB SA.

– Według danych, którymi dysponujemy, na 31 mld prywatnych wydatków zdrowotnych, składają się świadczenia typowo szpitalne (ok. pół mld zł), 4,5 mld zł przypada na

DOROTA FAL,
doradca zarządu Polskiej Izby
Ubezpieczeń

Trudno jednak będzie zbudować powszechny system dodatkowych ubezpieczeń zdrowotnych bez odpowiednich zachęt i kompleksowości tego systemu – od profilaktyki do świadczeń szpitalnych. A właśnie sektor szpitalny najbardziej potrzebuje dodatkowych środków.

różnego rodzaju usługi stomatologiczne, 7-8 mld na diagnostykę i wizyty u specjalistów, zaś aż 18 mld zł pochłaniają wydatki Polaków na leki – wyliczał Tomasz Kaniewski, stwierdzając, iż tak naprawdę do zagospodarowania przez dodatkowych płatników jest ok. 7 mld zł.

Tomasz Kaniewski zwrócił też uwagę, iż nowym, ciekawym kierunkiem rozwoju ubezpieczeń zdrowotnych w dobie starzejących się społeczeństw, może okazać się oferta swo-

Robert Mołdach, ekspert ds. ochrony
zdrowia Pracodawców RP

ADAM PUSTELNIK
ekspert w dziedzinie ubezpieczeń

Jeśli chcemy mieć system ubezpieczeń zdrowotnych, musimy zrobić jedną z dwóch rzeczy: albo zaplanować docelowy system ochrony zdrowia w Polsce, albo pozwolić na oddolny rozwój ubezpieczeń – wówczas to sami ubezpieczyciele wykreują ten rynek.

istego „ubezpieczenia od kosztów starości”, w tym opieki pielęgnacyjnej, medycznej, leków stosowanych w chorobach przewlekłych. Takie produkty ubezpieczeniowe pojawiają się już w niektórych krajach Europy.

Cel planowanych zmian

Robert Mołdach, ekspert ds. ochrony zdrowia Pracodawców RP, podobnie jak wielu uczestników VIII Forum Rynku Zdrowia, odniósł się do planowanych przez resort zdrowia zmian, w tym likwidacji Centrali NFZ i usamodzielnienia oddziałów regionalnych publicznego płatnika.

– Należy przede wszystkim zapytać o cel projektowanych zmian. Możemy bowiem dzielić NFZ, łączyć agencje, tylko czy z takich działań coś wyniknie? Na pewno trochę lepsze gospodarowanie środkami publicznymi. Z drugiej jednak strony większe koszty spadną na samorządy – mówił Robert Mołdach.

Wyraził nadzieję, że planowane reorganizacje to jedynie podbudowa dla bardziej zasadniczych zmian: – Także tych, o których mówili moi przedmówcy w tej sesji – podsumował Robert Mołdach. //